संस्कृत

क्र.नं. ३७

मराठी टीका

वेदांत

2469

११

गणेशगीता - गणेशदास कृत -

४४४/११

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

गं० गी० ॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसरस्वत्यैनमः ॥ गणेशगीता ॥ तु ॥ अ०
॥ १ ॥ जविषिजेमुढ ॥ त्यालागीत्ववक्रतुंड ॥ ज्ञानियासीअख ॥ १ ॥
ड ॥ उज्जअससीचि १ ॥ ऐंसियासद्गुरूचिंतामणी ॥ तु
झीअनुकृपातहंससवादनी ॥ हरिस्वयेंगुरुपणि ॥ कोह्ली
तुळणीनयेतुझ्या २ ॥ ब्रह्माविष्णुमहेश्वर ॥ हेस्वामि
तुझेअज्ञाधार ॥ कैसेंह्मणसीतोहीविचार ॥ बोलतोसा
चारयथामति ३ ॥ पूर्वीब्रह्मयासीआपण ॥ सांगीतलेंक
रीसृष्टीजन ॥ तोह्मणेतुमचेवचन ॥ मजलागेनतुमजे ॥ १ ॥
वि ४ ॥ तेह्वामुखालनउदरात ॥ विधीसोडिलाउदरीत

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

रित ॥ त्रैलोक्यदेखिलेंतेथें ॥ जालाविस्मितरजोगुणी ॥ ५ ॥
मगनाभिकमळापासुन ॥ बाहिरकाढिलाचतुरानन ॥ ३ ॥
मुह्मणतिकेलेईक्षण ॥ तैसेंनिर्माणकरीविश्व ॥ ६ ॥ रजो
गुणेभ्रांतमानसी ॥ ह्मणेहृदयस्थनटाकेदेवासी ॥ गर्वक
रीतवमानसी ॥ विधीचेंपासींपडिली ॥ ७ ॥ मगतोजाला
कासाविस ॥ मनिआठवीस्वामिस ॥ तव्हांतुवाधरिला
द्विजवेश ॥ केलाउपदेशतयासी ॥ ८ ॥ जेजेहोतक्रिया
चरण ॥ त्याचानधरीअभिमान ॥ होतजातमत्सलेक
रून ॥ लवक्षणपसक्तेंजें ॥ ९ ॥ ब्रह्मापावलानिजज्ञान ॥

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai joint project

गु० गी० ॥ स्वामितुह्मांचपास्न ॥ मगतेणेंकेलेंगुरुभजन ॥ ते आ ॥ आ०
॥ २ ॥ पणाखिकारिलें ॥ १० ॥ केलीषोडशोपचारपूजा ॥ सि ॥ १
द्धिबुद्धिह्या आत्मजा ॥ अर्पिल्यातुजश्रीगुरुराजा ॥
आत्मकाजासाधिलें ॥ ११ ॥ सद्गुरुकडे ऐश्वर्यसर्व ॥ बु
द्धिचेंदेहादिअवयव ॥ होताकिंसमर्पितानुरेठाव ॥
सर्वथैवआपणासी ॥ १२ ॥ गुरुभजनेंचतुरानन ॥
जालापावननिराभिमान ॥ मगजेंकारिक्रियाचरण ॥ २ ॥
तेंपाळणगुरुअज्ञा ॥ १३ ॥ स्वंधाताकरीसृष्टीजन ॥
तेंतुझीअज्ञापाळण ॥ ज्ञानसंपन्नत्वकरीता ॥ साक्षी

ककरीपाळण ॥ १४ ॥ तामसकरीसंव्हार ॥ तोनिजसत्येचा
बडिवार ॥ यालागीध्याताहरिहर ॥ अज्ञाधारम्हणत्ये ॥ १५ ॥
आज्ञेविरहितलंड ॥ कोण्हीमांडिपाषांड ॥ त्यालागी
त्वक्रतुंड ॥ करिसीदंडपदस्थुति ॥ १६ ॥ ऐसियासद्गु
रुवक्रतुंडा ॥ ब्रह्मांडनायकाप्रचंडा ॥ तुझ्यादिव्यकी
र्तिउदंडा ॥ जिवाजंडाउधराति ॥ १७ ॥ त्याकीर्तिपास्ह
न ॥ सुतपावनऐकोन ॥ लाचावलत्यांचेंमन ॥ समाधा
नश्रवणी ॥ १८ ॥ श्लोक ॥ सुतउवाच ॥ अष्टादशपुरा
णोक्तमस्त्येतंप्रासितंमया ॥ ततोतिरसवत्सालुमिछा

।०ग।॥ म्यम्रुतमुत्तमं ॥१॥ टिका ॥ सुलक्ष्णेणेव्यासा ॥ अष्टादशापु ॥अ०॥
॥३॥ राणासुधारसा ॥ म्याप्राशनकेलिंसावकाश ॥ परिमज्ज ॥१॥
आसलागालि ॥१९॥ श्लोक ॥ येनाम्रुतमयोम्हृत्वाप्रा
प्यब्रह्मामृतंयतः ॥ योगामृतंमहाभागतन्मेकरूण
यावदं ॥२॥ टिका ॥ ज्याच्यासेवेनब्रह्मप्राप्त ॥ तेपाजि
(3) योगामृत ॥ त्वंकरूणा ॥ धिसमर्थ ॥ करीमनोरथसं
पूर्ण ॥२०॥ श्लोक ॥ व्यासउवाच ॥ अथगितांप्रवक्ष्या
मियोगमार्गप्रकासिनिं ॥ नियुक्तापृष्ठतेस्तुतराज्ञे ॥२॥
गजसुरेखनया ॥३॥ टिका ॥ व्यासह्मणेऐकेंसुता ॥ यो

A joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(3A)

गणकाशितिगीता॥ जेवरेण्ययेक्षसिलीसमर्था॥ येकदंता
जवळी॥ २१॥ श्लोक॥ वरेण्यउवाच॥ विघ्नेश्वरमहाबाहो
सर्वविद्याविशारद सर्वशास्त्रार्थतत्वज्ञयोगंमेवक्तु
मर्हसि॥ ४॥ टिका॥ वरेण्यणेविघ्नेश्वरा तूसर्वशा
स्त्रज्ञपुरा॥ मुख्ययोगदयासागरा॥ तोमजबरासां
गावा॥ २२॥ श्लोक॥ गजाननउवाच॥ सम्यग्व्यवसित्ता
राजन्मतिस्तेनुग्रहान्मम॥ श्रृणुगितांप्रवक्ष्यामि
योगामृतमयींनृप॥ ५॥ टि॥ गजाननह्मणेपार्था॥
माझाअनुग्रहेबुधिमंता॥ मतीपावलीसाज्वळता॥

कं ५

॥०गी०॥ ऐकें आतां सुखगोष्टी ॥२३॥ तेह्मणासी कायसांग ॥ गीतं ॥अ०॥
४॥ म्यतसरिह्योघ ॥ जिंचा अवघा हायेोगमार्ग ॥ ध्यानैं निःसं ॥१॥
गहोइजे ॥२४॥ श्लोकः ॥ नयोगंयोगमित्याहुः ॥ येंगोयो
गोनन्चाश्रियः ॥ नयोगो विषयैर्योगोनन्चपुत्रादिभि
स्तया ॥६॥ टिका ॥ विषयांचा योगा घडला किंवाल
क्ष्मीचा यावा अला अथवा मातादिकांचा योगजाला
योगनिरावळायाहुनी ॥२५॥ श्लोकः ॥ योगोयं पितृमा
त्रादेर्नसयोगोनिराधिपा ॥ योयोगोबंधुपुत्रादेर्नयो ॥४॥
गोह्मातिभिः सह ॥७॥ टिका ॥ जननी जनकाचा संग

"Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai"

म ॥ तोयोगनन्हूउत्तम ॥ किंबंधुपुत्राचासंभ्रम ॥ योगपर
महानंद्धे ॥ २६ ॥ अष्टमासिध्धिवळगति ॥ येवढ्यामहत्वा
चिप्राप्ती ॥ तरीह्यायोगनंदाचीनिश्चिती ॥ जोसाधुसंतिशे
विला ॥ २७ ॥ श्लोक ॥ नसयोगोस्त्रियायोगोजगदेतु
(1A) तरूपयो ॥ राजयोगोनयोगश्चनयोगोगजवाजिभि:
८ ॥ टिका ॥ रंभाकीउर्वसी ॥ कींवातिळोत्तमाआली
सेजेसी ॥ कांताभिळालीऐसी ॥ योगत्यासीनह्मणावा
वें ॥ २८ ॥ राज्यआलेसार्वभौम ॥ ऐरावतीवाहूनमेना
रम ॥ किंउच्चश्रवातुरंगम ॥ पावल्यापरमयोगनंद्धे ॥ २९ ॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

अ० गी ॥ श्लोक ॥ योगेनेंद्रपदस्यापियोगोयायोगोर्थिनः प्रियः ॥ ॥ अ०
॥ ५ ॥ योगोयः सत्यलोकाश्चनसंयोगोमतोमम ९ टिका ॥ १ ॥
इछिले अर्थसंपूर्ण होतीपावल्याशक्रसदन रम्यव्रह्म
पातिब्रह्मभुवन योगपावनहोनंक्ष ३० श्लोक शैव
स्ययोगानांयोगोविष्णुवस्यपदस्यय: नयोगोग्ह
पस्हर्यत्वंन्नचंद्रस्यकुबेरता १० टिका तामसाभि
मानिभर्ग सत्वाभिमानीविष्णुनांग रविंदुकुबेरस
भाग्य याचासंगयोगनंक्ष ३१ श्लोक नानिलत्वंना ॥ ६ ॥
नलत्वंनामरत्वंनकाव्लता योगनानाविधम्हपयु

जंतिज्ञानीनस्तुत ॥ ११ ॥ टिका ॥ वायुअग्निकाळसुर
याचायोगनंष्ठिसाचार ॥ रेंसेनानायोगविचार मत्ता
तरस्थापित्ती ॥ ३२ ॥ श्लोक ॥ भवंतिविल्ठषालोकोजिताहा
राविरेपसः ॥ पावयंत्यखिलान्लोकानवशीकृत्यजग
त्रयं ॥ १२ ॥ टिका ॥ जेविरक्तसदामनी अहारनिय
तानिराभिमानी ॥ लोकपावनज्याचेदर्शनी ॥ तोमिमा
नियोगिंद्र ॥ ३३ ॥ श्लोक ॥ करुणाडूर्णहृदयबोधयंतिद्व ८
कश्वन ॥ जिवन्मुक्ताहृदेमग्नापरमानंदरूपिणीः
१३ ॥ टिका ॥ ज्याचीबाह्यदृष्टीनिमाली ॥ हृदईवस्तूसा

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

गी० गी ॥ टविली ॥ स्मृतीज्याचीब्रह्मीबुडाली ॥ बुधीजालीअती ॥ अ०

॥ ६ ॥ शांत ॥ ३४ श्लोक ॥ ह्मतानिस्वात्मनातुल्यंसर्वानीग ॥ ९ ॥

पायांतिल ॥ येनकेनकदाछिन्नयेनकेनचिदाहृता ॥ ३४ ॥

(6) टिका ॥ ह्मते आत्मापममानि ॥ कोण्हीवोटिलेंसाह्मति ॥

कोण्हीताडणकरीती ॥ तेमानितोप्रारब्ध ॥ ३५ श्लोक ॥

येनकेनचिदाच्छन्नो येनकेनचिदाहृतः ॥ करुणाइर्ण

हृदयाश्रमंतिधरणीतल ॥ ३५ ॥ काह्मीयकेल अकर्षण ॥ ६

कोण्हीधरिला आश्रयह्मूर्ण ॥ योगी ह्मणतीप्रारब्धप्र

माण ॥ शांतमनतयांचें ॥ ३६ ॥ तेकरुणाकरुणालय

"Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

फिरतीमहीवरीसदय तमभ्रमनाशितेसूर्य प्रकाश
मययोगींद्र ३७ श्लोक अनुग्रहायलोकानांजितक्रो
धोजितेंद्रियः देहमात्रधरतोहिपसमलोष्टाश्मकांच
नः १६ टिका लोकानुग्रहकारणें आहलें अंगासु
रीराहणें जिंकिलाक्रोधकरपे धेंडाधोंडासमान
३८ श्लोक एतादृशामहात्मासुचेत्कुगोचरप्रि
यः तमिदानिमहंवक्ष्ये श्रेणुयोगमनुत्तमं १७ टि०
रेश्याचिंकीअलंकृत योगीदिसतीविरळागत त्या
वाजोयोगपंथ तोसांघतसांगतो ३९ श्लोक श्रे

ग०गी०॥ श्रुत्वायंमुच्यतेजंतुः पापेभ्योभयसागरात् ॥ शिवोविस्नु ॥ अ०॥
॥७॥ चशोक्तोनरस्तुर्येश्वापिनराधिप ॥ १८ ॥ टिका ॥ जेपैंकृत ॥१॥
चपापान्वळ ॥ स्वनेनिजायतात्काळ ॥ जन्ममृत्यूर्चीमा
(७) ळ तुटेपळनलगता ॥ ४० ॥ सदाशिवलक्ष्मीकांत ॥ आ
दिशक्तीअनीआदित्य ॥ योगीसमानलक्ष्मीत ॥ सदो
दितवस्तूत्ती ॥ ४१ ॥ श्लोक ॥ याबुध्यिभेदयोगस्यसम्य
कुयोगगामतोमम ॥ अहमेवजगदस्मात्सृजामिपा
लयामिच ॥ १९ ॥ टिका ॥ अभेदबुध्यीसंपूर्ण ॥ मुख्ययो ॥७॥
गाचेलक्षण ॥ मीचकरिताजगउत्पन्न ॥ संरक्षणते

Rajawade Samshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

माझें ॥ ४२ ॥ श्लोक ॥ कृत्वानानाविधंवेशंसंहराभिस्वलील
या ॥ अहंमेवपरंब्रह्मव्ययानंदात्मकान्त्यपा ॥ २० ॥ टिका ॥
नानाप्रकारिच्यवेश ॥ धरुनिव रितानाश ॥ तोचमीमहेश ॥
अविनाशब्रह्ममी ॥ ४३ ॥ श्लोक ॥ अहंमेवमहाशक्तिर
हमेवार्यमाप्रिया ॥ अहंमेकान्त्यणानाथोजातः पंचवि
धःपुरा ॥ २१ ॥ टिका ॥ मिचवरायामहाशक्ती ॥ मीचजाण
गभस्ती ॥ मिचयकाहपती ॥ पाचाहतीपैंजाले ॥ ४४ ॥
श्लोक ॥ अज्ञानाम्नांनजानंतिजगत्कारणकारणं
मताम्निरापाधरणीमत्त आकाशमारुतो ॥ २२ ॥ टिका ॥

गी० गी० ॥ केवळजेअज्ञान ॥ तयामाझीनाहीवोळखण ॥ मीजगत्का ॥ अ० १०
॥ ८ ॥ रणाचिकारण ॥ मजपासूनपंचमहूतें ॥ ४५ ॥ श्लोक ॥ ब्रह्मा ॥ १ ॥
विष्णुश्चरुद्रश्चलोकपाळादिशोदिशा ॥ वसवोमनवो
गावोमुनयःपशवोपिच ॥ २३ ॥ टिका ॥ ब्रह्माविष्णुमहे
(8) श ॥ दिक्पाळवसूदिशा ॥ गोमनुमुनिपशु ॥ याच्या
कोरावरेण्यासी ॥ ४६ ॥ श्लोक ॥ सरितःसागरायक्षावृ
क्षापक्षीगणाअपि ॥ तथैवाविंशतिस्वर्गानागाःसप्त
वनानिच ॥ २४ ॥ टिका ॥ सरितायक्षसागर ॥ स्वर्गपक्षी ८
तरुवर ॥ वनेगजविषधर ॥ रंकसादरछुटिले ॥ ४७ ॥
श्लोक ॥ मनुशाःपर्वताःसाध्याःसिद्धारक्षोगणास्तथा

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai "

अहंसाक्षीजगच्चक्षुरलिप्त्य: सर्वकर्मभि: ॥ २५ ॥ टिका ॥ म
नुष्यसाध्यपर्वत ॥ सिष्वराक्षसदेत्य ॥ हेमजपास्कनदे
त ॥ जगसमस्तवरेण्या ॥ ४८ मीसर्वसाक्षीविश्वनय
न ॥ अलिप्तकार्यापास्कन ॥ मीचगाजगजीवन ॥ सना
तनमीयेक ॥ ४९ ॥ श्लोक ॥ अविकारोप्रमेयोहमव्यक्तो
विश्वगोव्यय: ॥ अहमेव परब्रह्मव्ययानंदात्मकंन्त्य
२६ ॥ टिका ॥ मी अविकार अप्रमेय ॥ अव्यक्त विश्वग
अव्यय ॥ मीपरब्रह्मनिरामय ॥ मी अलयहर्षाचें ॥ ५०
श्लोक ॥ मोहत्यखिलामायाश्रेयान्ममनरानमून ॥ स

"Joint Project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

ग॰ गी॰ ॥ वेदासर्वषड्विकारेखुतानीयंयोजयद्गशं ॥ २७ ॥ टिका ॥ ॥ अ॰ ॥
॥ १ ॥ माझेंमायेनेंमाहिलेनर ॥ तेह्मणती आत्माशारीर ॥ वरें ॥ १ ॥
ण्याहुषड्विकार ॥ लावितीपामरवस्तुसी ॥ ५१ ॥ श्लोक
हित्वाजापटलंजंतुरनेकजन्मसीःशनेः ॥ विरुजोविंद
(१) तिब्रह्मविषयेषुसुबोधतः ॥ २८ ॥ टिका ॥ अनेकजन्म
सत्कर्मशिळ ॥ होतादितळमायापडळ ॥ फिटतीरज
तममळ ॥ होयकेवळसत्वशुधी ॥ ५२ ॥ श्लोक ॥ अछद्य
शास्त्रसंपातैरदाह्यमनलेनलु ॥ अक्लेद्यं भूपसुवनेर ॥ १ ॥
शोष्यमरुतेनच ॥ २९ ॥ शास्त्रवस्तुतुटेना ॥ तैसीपाव

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

केजळेना कदाजळेबुडेना ॥ उडेनामारतें ॥ ५३ ॥ श्लोक ॥
आवृध्योमध्यमानेपीशारीरेस्मिन्नराधिप यईमांपु
ष्पितांवाचंप्रशंसंतेश्रुतीरितां ३० टिका शरीरबंधे
वस्तु अवध्य ॥ ऐसेंबोलेवेदप्रसिध्य ॥ येथेंसंशायतो
अबध्य याच्याछेदकरावा ॥ ५४ ॥ श्लोक त्रयीवादरता
म्हणास्तेतान्यन्मन्वंतेपव ॥ कुर्वंतिसततंकर्मजन्ममृ
त्युफलप्रदं ३१ टिका त्रिविधकर्मकरीती सकामें
सकळभोगिति ॥ जन्ममृत्याचियापंक्ति नसुटतीपु
नःपुना ॥ ५५ ॥ श्लोक स्वर्गैश्वर्यरताध्वस्तचेतनामो

Joint Project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai.

गा० गी० ॥ गत्बुध्या ॥ संपादयंतितेह्यपस्वात्मनानिजबंधनं ३२ ॥ अ
॥ १० ॥ टिका ॥ स्वर्गत्वैश्वर्यश्रुतः होताचिचित्तवांछित सका ॥ १ ॥
मकर्मेकरित म्हणघेतवांधुनी ५६ श्लोक संसारच
क्रयुंजंतिजडाकर्मपरानरः यस्ययंह्यिहिनंकर्मतत्क
(१०)
र्तव्यंमदर्पणं ३३ टिका संसारचक्रीसापडेले जे
कर्मनिष्टहोउनीठेले तेही विहितकर्म आपुले अ
र्पिताभलेमजलागी ५७ श्लोक ततोस्यकर्मबीजा
नीसुछिनास्युर्महांकुराः चित्तशुध्धिश्चमहतिविज्ञा ॥ १० ॥
नंचाधिकंभवेत् ३४ टिका कर्मबीजाचे अंकुर उछि

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com